

Станіслав О. В.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

СИНТАКСИЧНА СЕПАРАТИЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ВІДОБРАЖЕННЯ ХУДОЖНІХ «ТРОПІЗМІВ» НАТАЛІ САРРОТ

У статті розглянуто особливості сепаратизації в синтаксичній тканині французького «нового роману». На матеріалі новел «Тропізми» новороманістки Н. Саррот доведено, що синтаксична сепаратизація визначає стильові ознаки цього художнього напрямку та розкриває свої новітні семантичні, просодичні, графічні, функціональні потужності.

Наукова розвідка засвідчила, що стиль Н. Саррот – унікальний, винятковий, не схожий ні на чий інший; її романи вирізняються неповторними індивідуальними рисами художнього мислення. Встановлено, що основним художнім прийомом письменниці був метод «тропізмів». Суть літературного методу «тропізмів» полягала у відтворенні незавершених, непомітних внутрішніх вібрацій, емоційно-психічної енергії; у зображенні потоку свідомості та асоціацій, що безперервно виникали в думках, судженнях, оцінках героїв. Н. Саррот експериментувала з сюжетом, персонажем, стилем, образністю, графікою, мовою. Вона використовувала всі можливі мовні та позамовні засоби для відображення «тропізмів», і синтаксична сепаратизація окреслилася як один із них.

Аналіз матеріалу засвідчив, що сепаратизація є ефективним синтаксично-стильовим засобом зображення широкої гами почуттів, образів, асоціацій, персонажів, використовується з метою передачі мисленнєвих процесів героїв; уможливує відтворення на синтаксичному рівні процесу виникнення, формування та вербалізації думок, суджень, екзистенцій у свідомості персонажа.

Було з'ясовано, що розчленовані синтаксичні структури (сепаратизація) разом зі стилістичними засобами виразності створюють специфічну просодіку висловлення. Це може бути як пришвидшений, всезростаючий темп, який у такий спосіб відображає емоційну напругу, так і уповільнений, неспішний ритм, зумовлений стилем і формою оповіді.

Дослідження підтвердило, що сепаратизація є одним із дієвих синтаксично-стилістичних засобів реалізації «тропізмів» у романах Н. Саррот. Обґрунтовано, що сепаратизація по-своєму на структурному, семантичному, стилістичному рівнях відображає стильові характеристики «нового роману» та перетворюється на ефективний засіб увиразнення тексту.

Ключові слова: синтаксична сепаратизація, «тропізми», новий роман, психологізм, «потік свідомості», афективне значення.

Постановка проблеми. Всередині ХХ ст. лице сучасної французької прози визначав «новий роман», який розвивався на таких засадах модернізму як антитрадиціоналізм, суб'єктивізм, інтуїція, алогізм, фрагментарність. Новороманісти шукали нові змісти й новітні способи наближення до внутрішнього світу сучасної людини. Вони руйнували зовнішню реальність і відомі форми її вираження. Інакше кажучи, творили, руйнуючи (сюжет, образ героя, образ автора, мову тощо).

На матеріалі творчості Наталі Саррот (Nathalie Sarraute, 1902–1999) розглянемо особливості сепаратизації в синтаксичній тканині текстів цього художнього напрямку. Такий вибір автора зумовлений тим, що Н. Саррот справедливо вважають засновницею «нового роману» та роману «тропізмів». Стиль Н. Саррот – унікальний, винятковий,

не схожий ні на чий інший; її твори не можливо підробити, сплутати, не впізнати; її романи вирізняються неповторними індивідуальними рисами художнього мислення.

Всередині 60-х рр. до Н. Саррот прийшло визнання, вона отримала престижну Міжнародну літературну премію, про неї почали писати статті, монографії; у 80-ті роки її ім'я було в списках кандидатів на Нобелівську премію з літератури. Французькі критики слушно назвали її творчість «літературною константою століття» [4, с. 16].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним із засобів реалізації свого творчого методу на синтаксичному рівні стало використання авторкою синтаксично розчленованих структур – сепаратизації. Синтаксична сепаратизація є прикладом синтаксичних зв'язків,

який передбачає побудову повідомлення шляхом розділення речення на кілька самостійних висловлень, інтонаційно та графічно відокремлених, проте єдиних за змістом. Особливістю сепаративної фрази є те, що її основа (базисна частина) не відображає всієї повноти змісту висловлення, яке поступово, по мірі свого формування, наділяється новими деталями, доповненнями, особливим чином прикріплюються до раніше сказаного й інтонаційно завершеного речення [1, с. 77].

За своєю сутністю, природою виникнення (із розмовного мовлення) сепаративні структури здебільшого є афективними, експресивно забарвленими та стилістично маркованими синтаксичними одиницями. Натепер залишаються нерозкритими аспекти функціонування сепаративації в текстах різних жанрів, не виявлені особливості її структурної організації, недосить проаналізовані її стилістичні можливості, не з'ясовані динаміка та тенденції розвитку. Проведений аналіз досліджень з цієї проблеми дозволяє констатувати, що синтаксична сепаративація протягом кількох десятиліть залишається актуальним питанням вивчення мовознавців, а тому потребує подальшого ґрунтовного опрацювання.

Постановка завдання. Автор має на меті: 1) проаналізувати значення сепаративації в художніх творах Н. Саррот для реалізації її творчого методу «тропізмів»; 2) встановити особливості сепаративації в французькому «новому романі».

Виклад основного матеріалу. Вважається, що історія «нового роману» розпочалася в 1938 р. з появою збірки коротких оповідань Н. Саррот «Тропізми» («Tropismes»). «Тропізм» – біологічний термін, який позначає реакцію рослини й загалом живого організму на подразник, зовнішній вплив. Художні «тропізми» – це дрібні психічні реакції (вібрації, пульсації), образи, відчуття, що найпершими виникають у свідомості людини. З огляду на це, «Тропізми» Н. Саррот (24 новели) – своєрідна мозаїка психологічних ескізів, спрямованих на вивчення найтонших, ледь вловимих, маловідчутних, таких швидкоплинних порухів душі, які складно виявити, передати та виразити словами.

Основним художнім прийомом письменниці був однойменний метод. Суть літературного методу «тропізмів» полягала: 1) у відтворенні незавершених, непомітних внутрішніх вібрацій, емоціонально-психічної енергії; у зображенні потоку свідомості та асоціацій, що безперервно виникали в думках, судженнях, оцінках героїв; 2) в необхідності породжувати (викликати) у читача

зворотну реакцію – відповідний резонанс почуттів і емоцій. На переконання Н. Саррот, саме ці перші психічні реакції, що лежать в основі наших слів, відчуттів, жестів, і є справжніми, а тому лише вони мають право на відтворення [2, с. 88]. Письменниця вважала, що головний інтерес літератора має бути спрямований не на зображення характерів, подій, а на пошуки нової форми презентації ментальних процесів, нової «психологічної матерії». Саме такою формою у творчості Н. Саррот стали «тропізми».

Письменниця пов'язувала появу роману «тропізмів» із загальною кризою психологізму в літературі та «механічністю цивілізації» епохи [3, с. 16]. Н. Саррот свідомо «жертвувала» інтригою, сюжетом заради виокремлення «психологічної матерії» в чистому вигляді. Її цікавила не дійсність, а її специфічне, неординарне сприйняття; не результат, а його творення, спосіб досягнення.

Новели в збірці об'єднані наскрізною темою, хоча єдиної сюжетної лінії немає; твори поєднані спільними персонажами, але вони – безіменні (письменниця оперує лише займенниками). Герой у «новому романі» втратив індивідуальність, характер і навіть ім'я. Загалом «Тропізми» можна трактувати як розповідь дівчинки, яка намагається збагнути свої взаємини з дорослими та стосунки дорослих між собою. Розглянемо такий уривок:

Quand on vivait près d'elle, on était prisonnier des choses, esclave rampant chargé d'elles, lourd et triste, continuellement guetté, traqué par elles. Les choses. Les objets. Les coups de sonnette. Les choses qu'il ne fallait pas négliger. Les gens qu'il ne fallait pas faire attendre. Elle s'en servait comme d'une meute de chiens qu'elle sifflait à chaque instant sur eux : «On sonne ! On sonne ! Dépêchez-vous, vite, vite, on vous attend». Même quand ils étaient cachés, enfermés dans leur chambre, elle les faisait bondir : «On vous appelle. Vous n'entendez donc pas ? Le téléphone. La porte. Il y a un courant d'air. Vous n'avez pas fermé la porte, la porte d'entrée !» Une porte avait claqué. Une fenêtre avait battu. Un souffle d'air avait traversé la chambre. Il fallait se précipiter, vite, vite, houspillé, bousculé, anxieux, tout laisser là et se précipiter, prêt à servir (N. Sarraute. Tropismes, p. 25).

В цьому епізоді – дитяче, наївне бачення світу й буденних речей. Складні почуття, враження, емоції відкриваються крізь тонку завісу внутрішнього монологу дівчинки. Дитина стурбована тим ритмом, тиском, який завдавала «вона» (elle), з якою треба було жити, спілкуватися. З тексту не зрозуміло, хто «вона», ми лише можемо передбачати, що «вона» – це доросла особа, яку діти

повинні були слухатися, підкорятися їй, виконувати всі її накази. Вона організовувала їхній побут, порядок, щоденні дрібні справи, в результаті чого сама стала рабинею речей і звичок.

У наведеному прикладі використання сепаратизації зумовлене стильовими особливостями роману «тропізмів». На першому плані – душевний стан маленької героїні, все (і форма, і зміст) підпорядковано її емоціям, переживанням, відчуттям. Сепаратизовані структури (*Les choses. Les objets. Les coups de sonnette. Le téléphone. La porte*) посилюють афективне значення внутрішнього монологу й разом зі стилістичними засобами активізують ефект «тропізмів».

Автор вказує на використання стилістично виразного порівняння (*elle s'en servait comme d'une meute de chiens qu'elle sifflait à chaque instant*), стилістичних синонімів (*les choses – les objets, être caché – être enfermé*), епітетів (*le prisonnier lourd et triste*), яскравої метафори (*être prisonnier; esclave des choses*), персоніфікації (*être traqué par les choses*), висхідної градації (*il fallait se précipiter; vite, vite, houspillé, bousculé, anxieux, tout laisser là et se précipiter*). Розбір фактичного матеріалу засвідчує, що особливу роль у «тропізмах» відіграють лексичні повтори. Вживання кілька разів підряд окремих лексичних одиниць в одному висловлюванні (наприклад: *la porte – чотири рази, les choses – три*) викликає певні асоціації, емоції, враження. Повторювані лексеми зумовлюють різні почуття залежно від синтагматичного оточення повторюваного слова.

Розчленовані синтаксичні структури та стилістичні засоби виразності створюють специфічну просодіку висловлювання: пришвидшений, всезростаючий темп, який у такий спосіб відображає емоційну напругу героїні. Ще один приклад: *«Mais peut-être que pour eux c'était autre chose». C'était ce qu'il pensait, écoutant, étendu sur son lit, pendant que comme une sorte de bave poisseuse leur pensée s'infiltrait en lui, se collait à lui, le tapissait intérieurement. Il n'y avait rien à faire. Rien à faire. Se soustraire était impossible. Partout, sous des formes innombrables, «traîtres» («c'est traître le soleil d'aujourd'hui, disait la concierge, c'est traître et on risque d'attraper du mal. Ainsi, mon pauvre mari, pourtant il aimait se soigner...»), partout, sous les apparences de la vie elle-même, cela vous happait au passage, quand vous passiez en courant devant la loge de la concierge, quand vous répondiez au téléphone, déjeuniez en famille, invitez des amis, adressez la parole à qui que ce fût.*

Il fallait leur répondre et les encourager avec douceur; et surtout, surtout ne pas leur faire sentir; ne

pas leur faire sentir un seul instant qu'on se croyait différent. Se plier, se plier, s'effacer : «Oui, oui, oui, oui, c'est vrai, bien sûr», voilà ce qu'il fallait leur dire, et les regarder avec sympathie, avec tendresse, sans quoi un déchirement, un arrachement, quelque chose d'inattendu, de violent allait se produire, quelque chose qui jamais ne s'était produit et qui serait effrayant (N. Sarraute. Tropismes, p. 10–11).

Знову (відповідно до принципів роману «тропізмів») сюжет, характер героя усуваються, відступають на другий план. Зовнішні події практично ніякого значення не мають – вони лише привід, причина розвитку в підсвідомості персонажа мікродрагедій, драм, душевного дисбалансу; події зводяться до відчуттів, образів, асоціацій, екзистенцій.

У цьому фрагменті – переживання, «потік свідомості» героя про тотальне лицемірство, підступність, лукавство як у суспільстві, так і в природі. Хвиля роздумів, страждань про можливість загальної зради викликає в нього реальні асоціації. Зрадництво асоціюється з липким, тягучим слизом, що клеїться до нього й покриває його зсередини (*comme une sorte de bave poisseuse leur pensée s'infiltrait en lui, se collait à lui, le tapissait intérieurement*). Сепаратизація разом зі стилістичними засобами вираження активізує афективний зміст всього висловлення, підкреслює безвихідь ситуації (*Rien à faire*).

Синтаксично розчленовані структури вказують на роздробленість думки. Сепаратизована структура кріпиться до попереднього речення за принципом структурно-композиційного стику – епанафори (*Il n'y avait rien à faire. Rien à faire*), що додає їй функціональної значущості. Ефективними в цьому сенсі є також епітети (*bave poisseuse, des formes innombrables*), персоніфікація (*c'est traître le soleil d'aujourd'hui*), синоніми (*un déchirement – un arrachement, se plier – s'effacer*). Використання абстрактної лексики (*la sympathie, la tendresse, le mal*), лексичних повторів (*traître – тричі, surtout – два рази, faire sentir – двічі*) також є характерними семантичними особливостями роману «тропізмів».

Отже, сепаратизація в синтаксичній структурі «нового роману» визначає стильові ознаки цього художнього напрямку, розкриває свої новітні семантичні та функціональні потужності [5, с. 194–195]. Дослідження підтвердило, що сепаратизація є одним із дієвих синтаксично-стилістичних засобів реалізації «тропізмів» у романах Н. Саррот.

Окремо автор звертає увагу на графічне оформлення новел у збірці «Тропізми». Кожна

з мініатюр відокремлена від наступної досить великим відступом, пропуском. Такі прогалини обсягом у 1,5-2 сторінки можна розглядати як графічне розчленування, графічну сепаратизацію, яка має на меті розвести тексти в просторі, щоб потім їх з'єднати в єдину психологічну, чуттєву магму. Будучи формально розділеними суттєвою відстанню, новели складають одну збірку, вони об'єднані спільною ідеєю, героями (хай і безіменними), одним художнім прийомом, стилем написання тощо. Ці білі межі символізують початок оповіді, перерваної в часі; сцени змінюються позачасовою лінією; події постають в уяві, пам'яті як міраж, мара. Таке своєрідне графічне представлення тексту вкотре виокремлює творчість Н. Саррот з-поміж інших.

Автор з'ясував особливості вираження, семантичне та функціональне значення синтаксичної сепаратизації на матеріалі фрагментів роману «Планетарій» («Le Planétarium», 1959), який зробив вагомий внесок у розвиток «нового роману».

У «Планетарії» як прикладі «нового роману» неістотними є сюжет, інтрига, персонажі твору (на відміну від традиційного реалістичного роману). Немає в ньому й звичного оповідача – його роль частково виконують всі герої. Авторка, використовуючи техніку «потoku свідомості», воліє проникнути в глибини свідомості своїх героїв, залишаючись при цьому максимально «об'єктивною». Персонажі творів Н. Саррот – це часто скритні, замкнені у своїх штучних особистих світах люди. Одна з перших сцен роману знайомить нас із пані Бертою, яка розглядає дубові двері, щойно встановлені в її квартирі в Пассі. Вона засмучується, тому що робітник зіпсував їх, пригвинтивши до них «жахливу» алюмінієву табличку та «вульгарну» нікельовану ручку. Для пані Берти – це найбільша проблема, що її турбує. В центрі всіх подій – молодий письменник Ален Гіме, особистість досить обмежена та нікчемна. Він переконує свою дружину Жізель, що працює над романом. Якщо роман буде написаний, то це дасть йому можливість наблизитися до Жермен Лемер, її оточення й угамувати своє марносластво. Ален Гіме не відчуває справжнього потягу до літературної діяльності. Єдиною сильною пристрастю Алена та його дружини є колекціонування старовинних меблів, навколо яких розігрується ціла драма.

Розглянемо низку епізодів. Приклад перший:

Et tout ça représenté par les solides fauteuils de cuir. Un symbole magnifique. De chez Maple. Inusables. Économiques. Le soir, pour vous satisfaire, ta mère et toi, je chausserai mes pantoufles brodées

et je m'assoierai dans le fauteuil en face de toi pour me reposer de mes travaux. Nous parlerons de notre avenir, de mon avancement. Mais comme tu as l'air effrayée, ça t'indigne, ce que je te dis là... Ce n'était pas tout à fait ça... Pour qui est-ce que je vous prenais?... Non... J'oubliais... Les fauteuils de cuir, c'est autre chose: c'est l'insouciance, la négligence de l'artiste, du savant, qui doit me les faire accepter... Est-ce que je dois les remarquer seulement, préoccupé que je suis par mes recherches, par mes travaux... Un univers intérieur trop riche m'empêche de m'intéresser à ces détails triviaux... C'est bon pour ma belle-mère, pour ma femme, de penser à ces choses-là, c'est à elles de me construire un petit nid confortable où je pourrai m'épanouir... C'est leur rôle... (N. Sarraute. Le Planétarium, p. 164–165).

Ален марить, фантазує, як він буде вечорами сидіти відпочивати в омріяному шкіряному кріслі, уявляти собі своє ідеальне майбутнє, планувати просування по службі; про щоденні, банальні тривіальні справи піклуватимуться його дружина та теща, оскільки це їх призначення – дбати про затишок в оселі. Сепаратизовані синтаксичні структури (*Un symbole magnifique. De chez Maple. Inusables. Économiques*) виступають характеристиками шкіряного крісла (насправді – матеріалізованої мрії) як своєрідного образа-символу, що асоціюється зі стабільністю (*inusables*), надійністю (*économiques*), достатком (*un symbole magnifique*) та належністю до певного соціального кола (*de chez Maple*).

Синтаксично розчленовані структури виокремлюють із цілісного плину роздумів персонажа семантично значущі лексеми, точніше – світоглядні орієнтири героя. Сепаратизація в аналізованому фрагменті роману «тропізмів» використовується з метою передачі мисленевих процесів героя; вона уможливує відтворення на синтаксичному рівні процесу виникнення, формування та вербалізації думок, суджень, вражень у свідомості персонажа. Аналіз матеріалу засвідчує, що сепаратизація в «потокі свідомості» встановлює загальний уповільнений, неспішний ритм викладу, зумовлений стилем, формою оповіді.

Приклад другий:

L'indignation, la rage le soulèvent, toutes ses forces affluent, il faut en profiter, rester sur son élan, ce sera tout de suite ou jamais... Mais ne pas perdre la tête, – ne pas trop se hâter surtout, il faudrait tout recommencer, prolonger cette angoisse, ce suspens... Doucement... l'index bien enfoncé dans le petit cercle de métal pousser bien à fond le cadran, le laisser revenir à son point de départ... une lettre,

puis l'autre... maintenant les chiffres... C'est le premier mouvement qu'il fait vers la délivrance; c'est un défi qu'il leur lance, à eux tous là-bas, de cette étroite cabine au fond du petit bistrot, en composant ce numéro: un simple numéro de téléphone comme les autres en apparence, et cette apparence banale a quelque chose d'émouvant, elle rehausse son caractère magique: – c'est le talisman qu'il porte toujours sur lui – sa sauvegarde quand il se sent menacé. C'est le mot de passe révélé aux rares privilégiés: la permission de s'en servir est conférée comme la plus haute distinction. Et il l'a reçue, il en a été jugé digne, lui, parfaitement... Regardez-moi bien. Je n'ai pas peur. Ou les fauteuils de cuir ou rien. C'est moi qui paie. C'est dur à avaler, humiliant? C'est sordide, c'est lâche de ma part? Vieille femme tyrannique... Insatisfaite [...] (N. Sarraute. Le Planétarium, p. 101).

Алена охопили гнів, обурення, хвиля емоцій. Він намагався опанувати себе, набираючи на циферблаті телефона заповітні, магичні цифри, які збуджували, хвилювали. Використання сепаратизації в цьому уривку (*Vieille femme tyrannique... Insatisfaite*) засвідчує, що обстановка досягла свого емоційного піку (*ce sera tout de suite ou jamais; ou les fauteuils de cuir ou rien*). Герой був готовий на все заради свого бажання отримати шкіряні крісла. Вживання таких афективних стилістичних епітетів як *tyrannique – insatisfaite*, один із яких міститься в сепаратизованій структурі, стверджує важливе синтаксично-стилістичне значення сепаратизації в текстовій тканині романів «тропізмів». Сепаратизація по-своєму на структурному, семантичному, стилістичному рівнях відображає стильові характеристики «нового роману», перетворюється на ефективний засіб вираження тексту.

Приклад третій:

Jamais il ne s'est senti plus libre, plus adroit... ses gestes sont sûrs, élégants: tenez, regardez bien. Voilà, n'est-ce pas, deux fauteuils de cuir très ordinaires en apparence, le genre «clubs» anglais comme il y en a dans certaines salles de cinéma. Eh bien, il y a autour d'eux des drames sanglants. Je lutte pour ne pas les avoir chez moi comme si je défendais ma vie. Et j'ai raison. Parfaitement. Car ces fauteuils, nous savons tous ce qu'ils sont. Mais jamais un mot là-dessus. Secret absolu. Il y a un accord tacite, on n'en parle pas... (N. Sarraute. Le Planétarium, p. 210).

Бажання володіти двома звичайними шкіряними кріслами як певним соціальним статусом, матеріальним статком, нездійсненою мрією перетворилося на справжню трагедію. Ален відступив; про крісла – більше ні слова. В наведеному

уривку спостерігаємо використання фінальної, однокомпонентної сепаратизації (*Et j'ai raison. Parfaitement*). Відокремлена обставина способу дії вказує на впевненість героя у своїх діях, його тверді переконання в прийнятному рішенні.

Маючи на меті вивести на поверхню таємні, незримі почуття та думки героїв, Н. Саррот спонукала їх час від часу контактувати один з одним. Такі сцени склали основні оповідні центри твору. На сімейних асамблеях, у вузькому колі літераторів, який очолювала впливова письменниця Жермен Лемер, кожна фраза, кожне слово перекручувалися, переосмислювалися, переінакшувалися, викликали шквал емоцій, спричиняли підозри, заздрість, сумніви, страхи. Як ефективний засіб вираження психоемоційного стану персонажів варто вказати на використання сепаратизованих структур. Наприклад:

Gestes irréels, comme délestés... Dans la solitude. Dans le silence de la nuit... Chuchotements... Où as-tu mis le couteau? les cordes? Prends la pelle... Il a décollé, il monte... Seul. Tous les liens sont rompus. Tous les hommes sont loin... Il flotte, délivré de la gravitation. Seul. Libre. Vertige léger. Nausée... Mais non, il n'a pas peur; il est fort... (N. Sarraute. Le Planétarium, p. 266).

У романі «Планетарій» Н. Саррот позбавила своїх персонажів індивідуальності, оригінальності, своєрідності характеру, виразності мовлення, ствердивши тезу: досягнення матеріального благополуччя – моральна деградація. В цьому сенсі промовистою є назва твору, в якій іронічно підкреслюється, що всі персонажі – окремі планети, автономні світи; можна лише обчислити, зобразити траєкторії їх взаємодії. Вдаючись до фрагментарного сюжету, що імітував безглуздість, абсурдність життя, авторка створила відчуття роз'єднаності людей, кожен із яких перебував на власній орбіті існування. Зустрічі й зіткнення персонажів, буденні колізії, сутички, перипетії, проблеми і конфлікти, трагедії та комедії у світі людей – це як сили тяжіння й відштовхування планет у космічному просторі.

Твори письменниці не прості для прочитання і потребують емоційної напруги від читача. Змістові «лакуни», фрагментарність як форми, так і змісту, безфабульність сюжету, розмитість образів, поліфонія думок, почуттів, стиль «поток свідомості», а також надто громіздкий, складний або навпаки спрощений синтаксис, перенасичення текстів одними пунктуаційними знаками (наприклад трьома крапками) і відсутність інших (абзаци, тире, двокрапку, лапки Н. Саррот вважала грубим втручанням автора в текст),

особливе письмове оформлення текстів (пропуски, різний шрифт) створили неповторність стилю авторки французького «нового роману».

Висновки та пропозиції. Н. Саррот мріяла оволодіти такою літературною технікою, яка б уможливила повне занурення читача в потік емоцій героїв твору, допомогла б створити ілюзію його особистої, активної співучасті в їхньому внутрішньому світі. Вона поставила перед собою майже нездійсненне завдання – відобразити невловиме.

З цією метою як істинна ново романістка Н. Саррот експериментувала з сюжетом, персонажем, стилем, образністю, графікою, мовою. Вона використовувала всі можливі мовні й позамовні засоби для відображення «тропізмів», синтаксична сепаратизація окреслилася як один із них.

Перспективи подальших досліджень автор вбачає в аналізі синтаксичної сепаратизації у французькій літературі інших художніх напрямів, жанрів, авторів.

Список літератури:

1. Андриевская А. А. Явление «сепаратизации» в стилистическом синтаксисе современной французской художественной прозы. Филологические науки. 1969. № 3. С. 77–83.
2. Micha R. Nathalie Sarraute. P., 1966. 120 p.
3. Magny O. de. Nathalie Sarraute ou l'astronomie intérieure. P., 1964. 46 p.
4. Raffy S. Sarraute romancière. N. Y., 1988. 25 p.
5. Stanislav O. Les particularités de la séparation syntaxique dans le «nouveau roman» français / Мови, Науки та Практики : матеріали Другого міжнародного франкомовного колоквиуму в Україні. Дніпро, 2018. С. 194–195.

Список джерел ілюстративного матеріалу:

1. Sarraute N. Tropismes. P. : Editions de Minuit, 1957. 140 p.
2. Sarraute N. Le Planétarium. P. : Gallimard, 1972. 256 p.

Stanislav O. V. SYNTACTIC SEPARATION AS A MEANS OF REPRESENTING THE ARTISTIC “TROPISMS” OF NATHALIE SARRAUTE

The features of separation in the syntactic tissue of the French “new novel” are considered in the article. On the material of the novel “Tropisms” by the neo-novelist N. Sarraute, it is proved that syntactic separation determines the stylistic features of this artistic direction and reveals its newest semantic, prosodic, graphic, functional capacities.

Scientific research has shown that N. Sarraute's style is unique, exceptional, unlike any other; her novels are distinguished by unique individual features of artistic thinking. It was found that the main artistic technique of the writer outlined the method of “tropisms”. The essence of the literary method of “tropisms” was to reproduce unfinished, inconspicuous internal vibrations, emotional and psychic energy; in the image of the stream of consciousness and the associations that have continuously arisen in the thoughts, judgments, and evaluations of the heroes. N. Sarraute experimented with plot, character, style, imagery, graphics, and language. She used all possible linguistic and non-linguistic means to display “tropisms” and syntactic separation was designated as one of them.

The analysis of the material showed that separation is an effective syntactic-stylistic means of depicting a wide range of feelings, images, associations, characters. It has been observed that separation is also used to convey the thinking processes of heroes; it makes it possible to reproduce at the syntactic level the process of origin, formation and verbalization of thoughts, judgments, and existences in the character's mind. The study found that dissected syntactic structures (separation), together with stylistic means of expression, create a specific prosody of expression. It can be both a fast-paced, ever-increasing pace that thus reflects emotional tension and a slow, slow-paced rhythm driven by the style and form of the story.

The study confirmed that separation is one of the most effective syntactic and stylistic means of realizing “tropisms” in N. Sarraute's novels. It is substantiated that separation in its structural, semantic, stylistic levels reflects the stylistic characteristics of the “new novel” and becomes an effective means of expressing the text.

Key words: syntactic separation, “tropisms”, new novel, psychology, “stream of consciousness”, affective meaning.